

- удосконалення правового забезпечення з питань оцінки впливів на біорізноманіття;
- розвиток методичних матеріалів щодо екологічної експертизи, стратегічної довгільної оцінки, екологічного аудиту, екосистемного підходу та принципу запобігання;
- удосконалення правового забезпечення, у частині врахування питань збереження біорізноманіття під час прийняття управлінських рішень [5].

Таким чином, зважаючи, що екологічні проблеми зачіпають життєві інтереси кожного громадянина, акцентуємо на тому, що лише спільними зусиллями органів державної влади, місцевого самоврядування та населення можливо вирішити ряд питань, пов'язаних з раціональним використанням, охороною та відтворенням природних ресурсів рідного краю.

Література

1. Василюк О. Навіщо нам біорізноманіття та як його зберегти. Програма розвитку Організації Об'єднаних Націй. URL: <https://www.ua.undp.org/content/ukraine/uk/home/ourperspective/ourperspectivearticles/2017/12/2/why-do-we-need-biodiversity-.html> (дата звернення: 12.10.2021).
2. Екологічний паспорт Черкаської області. Черкаси, 2017. 108 с.
3. Закон України «Про екологічну мережу». Верховна Рада України; Закон від 24.06.2004 № 1864-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1864-15#Text>
4. Збереження біорозмаїття: традиції та сучасність / ред.: Т. Гардашук; Упр. охорони земель, ресурсів, екомережі та збереження біорізноманіття. К. : Хімджест, 2003. 119 с
5. Якимчук А.Ю. Принципи збереження біорізноманіття відповідно до стратегії розвитку державної екологічної мережі. Науковий вісник Академії муніципального управління: Серія «Управління». 2014. Випуск 1. С. 206–213.

ЕКОЛОГІЧНЕ ВИХОВАННЯ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ ЯК ОСНОВА РОЗВИТКУ ЕКОЛОГІЧНОЇ СВІДОМОСТІ

ДАВИДЕНКО Ю. Г., САХНЕВИЧ О. П.

Житомирська міська гімназія № 3

ztqimnasia3@gmail.com

Нині дедалі більше збільшуються темпи науково-технічного прогресу, що призводить до посилення антропогенного на довкілля. При цьому дуже зросли практичні повноваження як позитивного, і негативного впливу людини на природу. Своїм споживчим ставленням до природи суспільство вже завдало їй непоправної шкоди.

Наприкінці 20 століття людство опинилося на межі екологічної кризи. Все найбільш зростаюча екологічна криза різко впливає на розвиток суспільства, економіки та культури. В наш час, що проходить в умовах жорсткої екологічної кризи, основою морального виховання та освіти людини стає, в першу чергу, розробка принципів взаємовідносин суспільства і природи. У зв'язку з цим екологічне виховання молодших школярів набуває особливого значення.

Екологічне виховання є основою освіти в сучасному світі та служить ключем до перебудови його сучасних систем і всього суспільства цілком. Сьогодні особливо актуальна роль екологічної освіти як опори на вирішення численних питань у практичному житті людей [1].

Проблеми методики навчання, впровадження нових форм та засобів екологічного виховання для молодших школярів стоять особливо гостро. При аналізі виховних планів можна назвати, що екскурсії та природоохоронна діяльність займають незначне місце у системі освіти та виховання молодших школярів, усе це пов'язані з зайвою теоретизацією освіти, зокрема екологічного. Адже тільки такою схемою, як пізнання-переживання-діяння можна досягти результатів в екологічному вихованні. В основі природоохоронної поведінки лежать моральні принципи виховання підростаючого покоління, одними заборонами цього не досягти – потрібно виховувати покоління екологічно освіченого населення, тільки тоді можна досягти успіху у взаєминах людини та довкілля [2]. Цим і пояснюється актуальність цієї теми.

Метою дослідження є вивчення можливостей виховного процесу в екологічному вихованні молодших школярів.

Предмет дослідження містить у собі екологічні знання молодших школярів.

Об'єктом дослідження є Житомирська міська гімназія № 3.

Проблема екологічного виховання існує досить давно. Ще з 1980-х років екологічна освіта стає напрямом педагогічної діяльності. З цього часу почалася розробка матеріалу в цій галузі у всіх регіонах України.

Інформаційна база цієї проблеми досить велика. Особливості формування у молодших школярів дбайливого ставлення до природи розкрито в роботах Т.А.Бобилевої, А.В. Миронова, Л.П. Салєєвої. Проблеми екологічного виховання розробляли І.Д. Зверєв, О.М. Захлібний, І.Т. Суравегіна. Ці автори розкривають завдання, принципи, умови екологічного виховання. Про значення екскурсій та природоохоронної діяльності у виховній роботі писали Т.А. Бабакова, Л.П. Салєєва, В.М. Пакулова.

Методи формування екологічного виховання присутні такі: традиційні та інноваційні. З традиційних методів використовується тематичний урок, а з

інноваційних - розробка екологічної стежки [3]. Новизна дослідницької роботи у тому, що у етапах екологічної стежки стоїть завдання не просто довести інформацію до дітей, а показати на практиці як слід поводитися у різних ситуаціях у природі. Екологічна стежка скрадатиметься з кількох етапів: живі поверхи, первоцвіти, зелена аптека, мудре дерево, вогнище, мурашник, птахи, зелені «силачі». На кожному етапі розповідається не тільки теоретична інформація та правила поведінки з даними природними об'єктами, а й проводиться природоохоронна діяльність. В результаті проведеного дослідження було виявлено початковий рівень екологічних знань молодших школярів та кінцевий, який був отриманий після проведення формуючого експерименту. У формуючому експерименті входило проведення екологічної стежки. Аналіз результатів показав, що після проведення роботи рівень екологічних знань виріс незначно, але якщо в майбутньому таку роботу проводити якомога частіше, то рівень екологічної освіченості збільшиться.

Також дітям потрібно відчувати свою соціальну значущість, тому після проведеної екологічної стежки ми разом створили «Товариство захисту природи» і нагородили всіх дітей медалями за допомогу в природоохоронній роботі. Вони стали почуватися потрібними природі, суспільству і тому надалі намагатимуться відповідати даному статусу і робити так, щоб і інші діти теж правильно поведилися в природному середовищі.

В результаті виконаної роботи можна зробити наступні висновки: 1) У сучасному світі назрівають глобальні екологічні проблеми і вирішити їх можна шляхом переорієнтації духовного життя (нове ставлення до природного середовища, яке засноване на прищепленні людині норм і правил екологічно правильної поведінки); 2) Критерієм сформованості відповідального ставлення до навколишнього середовища є моральна турбота про майбутні покоління. Правильно використовуючи різні способи виховання, можна сформувати екологічно грамотну і виховану особистість; 3) Є основні правила поведінки в природі, які можуть засвоїти учні початкової школи але не можна нав'язувати дітям ці правила, потрібна цілеспрямована, продумана робота для того, щоб знання перейшли в переконання; 4) Екологічним вихованням молодших школярів необхідно займатися щодня, на кожному уроці, на позакласних заняттях, та різних виховних заходах; 5) Велику роль у формуванні екологічної культури грають різні види екскурсій та природоохоронна діяльність учнів початкових класів.

Окремим пунктом слід виділити проведення конкурсів на природоохоронну тематику (кращий твір та малюнок, пасхальна писанка, фотоконкурс, новорічна композиція та ін.), мета яких - формування активної

громадянської позиції щодо збереження природи, залучення підростаючого покоління до природоохоронної діяльності. Дбайливе ставлення людини до природи складається не тільки з уміння використовувати її плоди. Дуже важливим є те, щоб усвідомлення значимості природи стало внутрішнім надбанням особистості. Тому потрібно формувати екологічну свідомість школярів, що проходить найбільш ефективно, якщо педагогічний процес екологічного виховання враховує психологічні особливості учнів та процеси формування екологічної свідомості. Екологічне виховання – пріоритетний напрям у роботі школи, він повинен здійснюватися з урахуванням вікових особливостей. Для ефективного здійснення екологічного виховання необхідно мати певні умови, використовувати найбільш ефективні методи та засоби. Під час проведення роботи з екологічному вихованню в учнів як підвищується рівень екологічних знань, а й змінюється мотивація вчинків у природі, і навіть інтереси учнів.

Література

1. Дежнікова, Н.С. Воспитание экологической культуры у детей и подростков: Учебное пособие.-М.: Педагогическое общество, 2001.- 64 с.
2. Андрущенко В. П. Екологічна політика і освіта: проблеми становлення / В. П. Андрущенко // Роздуми про освіту : статті, нариси, інтерв'ю. – Київ : Знання України, 2004. – С. 253–258.
3. Про концепцію екологічної освіти в Україні. Рішення Колегії Міністерства освіти та науки України № від 13/6-9 від 20.12.2001 // «Інформаційний збірник Міністерства освіти і науки України!». – № 7, квітень, 2002 р. – С. 3.

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ЕКОЛОГІЧНОЇ ОСВІТИ В СУЧАСНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ШКОЛІ

ЗАДОРЖНИЙ К. М.

*Харківський національний університет міського господарства
імені О. М. Бекетова*

biol@i.ua

На даний момент екологізація освітнього процесу є одним із основних напрямів розвитку шкільної освіти в Україні. Елементи екологічних знань використовуються в багатьох курсах починаючи з початкової школи. З окремими питаннями екології та загальними екологічними проблемами учні зустрічаються в курсах природознавства, географії, хімії, біології. Саме у курсі